

Inspectie Overheidsinformatie en
Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Borging van deskundigheid Stichting Het Drentse Landschap

Rapport Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed

*Professionele organisaties
voor monumentenbehoud*

*Subsidieregeling
instandhouding
monumenten*

*Deskundigheid bij de
uitvoering van
werkzaamheden aan
rijksmonumenten*

Borging van kennis

Missie Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed

Een overheid die verantwoording kan afleggen. Erfgoed beschikbaar voor iedereen. Nu en in de toekomst. Dat is onze missie.

Wij zien toe op de toegankelijkheid van overheidsinformatie en op de zorgvuldige omgang met erfgoed. Wij kijken hoe de regels in de praktijk werken.

Inhoud

Samenvatting	5
1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Juridisch kader	6
1.3 Opzet van het onderzoek	6
1.4 Leeswijzer	7
2 Kenschets van Stichting Het Drentse Landschap	8
3 Deskundigheid in relatie tot het monumentenbestand	9
3.1 Conclusies	9
3.2 Aanbevelingen	9
3.3 Toelichting op de bevindingen	10
4 Structurele borging van deskundigheid	14
4.1 Conclusies	14
4.2 Aanbevelingen	15
4.3 Toelichting op de bevindingen	15
5 Bronnen	18

Foto: Hoofdkantoor Stichting Het Drentse Landschap in Assen

Samenvatting

De Inspectie constateert dat de deskundigheid die nodig is voor de instandhouding van rijksmonumenten bij Stichting Het Drentse Landschap (hierna: Het Drentse Landschap) momenteel aanwezig en geborgd is. Zij heeft een positieve indruk gekregen van de manier waarop Het Drentse Landschap de instandhouding van monumenten heeft georganiseerd en over de aanwezige kennis. Binnen de organisatie is deskundigheid goed ingebed in de werkwijzen en veel daarover is in beleidsnotities vastgelegd. Wel kan de interne kennis op het gebied van groen erfgoed, historische interieurs en archeologische monumenten worden versterkt. Ook zou het met het oog op eenduidig werken en een betere borging voor de toekomst goed zijn om de werkwijze met betrekking tot de instandhouding van gebouwde monumenten beter vast te leggen.

Dit blijkt uit een inspectie naar de structurele borging van deskundigheid bij professionele organisaties voor monumentenbehoud (POM's) die op 15 april 2026 door de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed is uitgevoerd bij Stichting Het Drentse Landschap.

Binnen Het Drentse Landschap ligt de verantwoordelijkheid voor de instandhouding van rijksmonumenten bij het team erfgoed en exploitatie. Binnen dit team zijn taken en verantwoordelijkheden op een duidelijke manier belegd. Specialistische deskundigheid wordt waar nodig ingehuurd bij externe partijen waar vaker mee wordt samengewerkt.

De Inspectie doet een aantal aanbevelingen, waarvan de belangrijkste zijn:

- Vergroot binnen de organisatie kennis op het gebied van groen erfgoed, historische interieurs en archeologische monumenten. Dit is van belang om het gewenste kwaliteitsniveau te kunnen waarborgen en om in de rol van opdrachtgever de adviezen van en uitvoering door externen kritisch te kunnen beoordelen.
- Leg met het oog op eenduidig werken en een betere borging voor de toekomst de werkwijze met betrekking tot de instandhouding van gebouwde monumenten vast, en ga daarbij expliciet in op welke manier Het Drentse Landschap de in de beroepsgroep geldende normen voor werkzaamheden aan rijksmonumenten (URL's) toepast.
- Maak een opleidingsplan met aandacht voor (extra) kennis die de organisatie nu en in de toekomst nodig heeft, gebaseerd op het specifieke monumentenbezit.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (hierna: Inspectie) is belast met het toezicht op professionele organisaties voor monumentenbehoud (POM's). In het Werkprogramma 2025-2026 van de Inspectie¹ is een onderzoek aangekondigd naar de structurele borging van deskundigheid bij POM's. Het beschikken over en organiseren van structurele deskundigheid bij de uitvoering van werkzaamheden aan rijksmonumenten is één van de voorwaarden waaraan POM's op basis van de Subsidieregeling instandhouding monumenten (Sim) blijvend moeten voldoen.²

Het borgen van deskundigheid bij de instandhouding van rijksmonumenten is van groot belang, omdat anders het verlies van cultuurhistorische waarden een reëel risico is. Naast de borging van deskundigheid op het gebied van gebouwde rijksmonumenten, wordt bij het onderzoek ook aandacht besteed aan specifieke deskundigheid op het gebied van groene en archeologische rijksmonumenten, interieurs en het verrichten van cultuurhistorisch onderzoek.

1.2 Juridisch kader

Op grond van de Sim moeten POM's beschikken over structurele deskundigheid bij de uitvoering van werkzaamheden aan rijksmonumenten of deze organiseren. De Inspectie heeft dit criterium uitgewerkt in een toetsingskader, dat als basis dient voor het toezicht op de POM's. Onder dit criterium verstaat de Inspectie zowel een actuele aanwezigheid van de benodigde deskundigheid, alsook voorzieningen om te zorgen dat de deskundigheid in de toekomst aanwezig blijft.

Onder structurele borging van deskundigheid verstaat de Inspectie: het borgen van kennis, vaardigheden en ervaring die nodig zijn voor de instandhouding van rijksmonumenten die door een POM worden beheerd in de vorm van passend beleid, een passende organisatie-inrichting en een passende uitvoering van werkzaamheden.

1.3 Opzet van het onderzoek

Voor het onderzoek naar Het Drentse Landschap heeft de Inspectie de volgende bronnen gebruikt:

- De beantwoording van de vragen van de Monitor professionele organisaties voor monumentenbehoud 2025-2026.
- Een gesprek met de accounthouder van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
- Documenten van de organisatie waarin wordt ingegaan op de deskundigheid op het gebied van de instandhouding van monumenten.
- Gesprekken op 15 april met de directeur-bestuurder, het teamhoofd erfgoed en exploitatie, een medewerker bouwkunde en de tuinbaas.

¹ Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed, werkprogramma 2025-2026, 34-36.

² Artikel 31, eerste lid, onder b en artikel 32, eerste lid, onder b, sub 4 Sim.

-
- Een locatiebezoek aan Landgoed Overcingel te Assen in het kader van een recent afgerond restauratieproject (Huis Overcingel) en een nog te starten groot onderhouds- en restauratieproject (Koetshuis).

Dit rapport gaat in op de twee criteria waarop de Inspectie de structurele borging van deskundigheid heeft getoetst, te weten:

- De organisatie beschikt over of organiseert deskundigheid die aansluit bij het monumentenbestand en nodig is om deze in stand te houden.
- De organisatie borgt dat de benodigde deskundigheid voor het onderhoud aan monumenten structureel aanwezig is.

1.4 Leeswijzer

Dit rapport begint met een kenschets van de organisatie (hoofdstuk 2), gevolgd door hoofdstuk 3 over deskundigheid in relatie tot het monumentenbestand. Hoofdstuk 4 gaat in op de structurele borging van deskundigheid. Hoofdstuk 3 en 4 starten met de conclusies die zijn getrokken aan de hand van onze indicatoren, gevolgd door aanbevelingen en toelichting op de bevindingen.

2 Kenschets van Stichting het Drentse Landschap

Stichting Het Drentse Landschap zet zich sinds 1934 in voor het behoud van natuur, landschap en erfgoed in Drenthe. De organisatie heeft de zorg voor ruim 10.000 hectare natuur, 350 historische objecten, zoals boerderijen, kerken, molens en havezaten, 22 hunebedden en archeologische objecten zoals grafheuvels. Het Drentse Landschap is in 2016 aangewezen als professionele organisatie voor monumentenbehoud. Het hoofdkantoor is gevestigd aan de Kloosterstraat 5 in Assen. De organisatie telde in 2026 volgens de monitor 53 medewerkers in loondienst en circa 525 vrijwilligers.

De organisatie wordt bestuurd door een directeur-bestuurder en er is een raad van toezicht die uit vijf personen bestaat. Daarnaast maakt Het Drentse Landschap gebruik van een wetenschappelijke adviescommissie die functioneert als een onafhankelijk adviesorgaan voor de organisatie en jaarlijks bijeenkomt. Deze adviescommissie bestaat uit zes leden met een achtergrond in natuur en waterbeheer.

Tabel 1. Monumentenbezit

Aantal rijksmonumenten	
gebouwd	89
groen	3
archeologie	22
totaal	114

Bron: Monitor professionele organisaties voor monumentenbehoud 2025-2026 | Drentse Landschap

Het Drentse Landschap heeft in totaal 114 rijksmonumenten in bezit, waarvan 89 gebouwde, 3 groene en 22 archeologische. Daarbij zitten een aantal landgoederen, zoals Oldengaerde, Overcingel, De Havixhorst, Rheebruggen en verschillende boerderijen. Ook zorgt de organisatie voor een aantal molens, kerken en archeologische vindplaatsen. Buiten deze monumenten zijn er nog 'groene' monumenten op de historische buitenplaatsen als lanen, historische parken, tuinen en landschapsstructuren. Een aantal gebouwde monumenten beschikt over waardevolle interieurs.

Een aantal van de gebouwen wordt verhuurd als vakantieverblijf. Het Drentse Landschap behartigt ook de belangen van Stichting Oude Drentse Kerken, Stichting Drs. A.V.J. den Hartogh Fonds, Stichting Fonds Onrendabele Monumenten Drenthe, Stichting Museum De Buitenplaats, Stichting Het Nijsinghuis en Fonds 'Ter nagedachtenis Cor van Vrede'.

3 Deskundigheid in relatie tot het monumentenbestand

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op welke wijze de deskundigheid is georganiseerd ten opzichte van de omvang en aard van het monumentenbestand. Er is gekeken of de organisatie een beeld heeft van de benodigde deskundigheid in relatie tot het specifieke bezit. Het is immers van belang te weten wat je hebt, om vervolgens te kunnen kijken wat daar voor nodig is. Verder is gekeken welke deskundigheid feitelijk aanwezig is en of deze intern of extern is georganiseerd. Daarnaast is aandacht besteed aan de inbedding van deskundigheid in de organisatie, processen en werkwijzen. Dit is noodzakelijk zodat deskundigheid op het juiste moment wordt betrokken en ingezet. Tot slot is gekeken in hoeverre taken en verantwoordelijkheden op het gebied van instandhouding van rijksmonumenten zijn belegd.

Eerst wordt het toetsingscriterium benoemd en vervolgens worden de conclusies opgesomd, gevolgd door de aanbevelingen en een toelichting op de bevindingen.

Criterium

De organisatie beschikt over of organiseert deskundigheid die aansluit bij het monumentenbestand en wat nodig is om deze te onderhouden.

3.1 Conclusies

- Het Drentse Landschap heeft in beeld welke deskundigheid nodig is voor de instandhouding van het monumentenbezit. De benodigde bouwkundige en archeologische kennis is in huis aanwezig. Van groen erfgoed en historische interieurs is basiskennis in huis aanwezig.
- De organisatie heeft in verschillende documenten vastgelegd hoe zij zorgt voor de kwaliteit van de instandhouding. Daaruit blijkt ook welke deskundigheid 'in huis' aanwezig moet zijn. Specifieke deskundigheid wordt, waar nodig, ingehuurd bij externe, vaak gecertificeerde, bedrijven.
- In de wetenschappelijke commissie van Het Drentse Landschap zitten alleen deskundigen op het gebied van natuur en landschap. In de raad van toezicht zit een toezichthouder met een achtergrond in sociale geografie en planologie, economische geografie en vastgoedkunde met enige kennis van monumenten.

3.2 Aanbevelingen

- Versterk binnen de organisatie de kennis op het gebied van groen erfgoed en historische interieurs en de capaciteit voor archeologische rijksmonumenten. Dit is van belang om het gewenste kwaliteitsniveau te kunnen waarborgen en om in de rol van opdrachtgever de adviezen van en uitvoering door externen kritisch te kunnen beoordelen.
- Beleg erfgoedkennis in de raad van toezicht en stel daarvoor een specifiek erfgoedprofiel op.

3.3 Toelichting op de bevindingen

Analyse van de benodigde deskundigheid

Het Drentse Landschap heeft een beeld van de benodigde deskundigheid in relatie tot het specifieke monumentenbezit. In verschillende documenten is vastgelegd hoe zij zorgt voor de kwaliteit van de instandhouding.

Uit beleidsdocumenten en de gesprekken blijkt dat Het Drentse Landschap een beredeneerde keuze heeft gemaakt van de voor het specifieke monumentenbezit benodigde deskundigheid. In het Meerjarenbeleidsplan 2026-2030 staat dat de organisatie de belangrijkste kennis en kunde zelf in huis wil hebben omdat dit goed is voor de kostenbeheersing, voor behoud en beschikbaarheid van vakmanschap en voor sturing op uitvoeringskwaliteit. Waar nodig, wordt samengewerkt met specialisten in een flexibele schil rond de organisatie, bijvoorbeeld op het gebied van molens, orgels en kleuronderzoek.

Volgens het organogram in het meerjarenbeleidsplan is er een team erfgoed en exploitatie, dat verantwoordelijk is voor het bewaken van erfgoedkwaliteit, projecten, beheer erfgoed en erven. Uit het overzicht van medewerkers van dit team blijkt dat dit team bestaat uit een teamhoofd erfgoed & exploitatie, een medewerker bouwkunde rayon 1, een medewerker bouwkunde rayon 2 (vacature), een medewerker bouwkunde ondersteuning, een medewerker gebouwenbeheer, drie medewerkers onderhoud en een tuinbaas.

Verder is er een Team Natuur & Landschappen, dat ook verantwoordelijk is voor beheer en onderhoud van archeologische rijksmonumenten

De beschikking over en organisatie van de benodigde deskundigheid

Het Drentse Landschap beschikt op dit moment over voldoende kennis en kunde voor met name de instandhouding van gebouwde rijksmonumenten. De aanwezige bouwkundige kennis sluit aan bij het monumentenbestand en wat nodig is om deze te onderhouden. Archeologische kennis is ook binnen de organisatie aanwezig, maar hiervoor lijkt (ook volgens de concept Beleidsnotitie beheer archeologische objecten bij Het Drentse Landschap) weinig formatieruimte beschikbaar voor het aantal archeologische rijksmonumenten in beheer. Op het gebied van historische interieurs en groene monumenten is basale kennis in huis aanwezig. Deze kennis zou verder kunnen worden versterkt.

De verantwoordelijkheid voor de instandhouding van gebouwde en groene rijksmonumenten ligt bij het team erfgoed en exploitatie. Voor de instandhouding van gebouwde monumenten heeft dit team de benodigde bouwkundige kennis in huis. Het teamhoofd beschikt over ruime ervaring met de instandhouding van monumenten en heeft een HBO+ opleiding bouwhistorie restauratie en monumentenzorg gedaan. De medewerker bouwkunde rayon 1, en twee van de medewerkers onderhoud (timmerlieden) beschikken behalve over een relevante basisopleiding ook over zeer ruime ervaring met de instandhouding van monumenten. Junior medewerkers krijgen de gelegenheid om onder leiding van een ervaren collega kennis en ervaring op te doen.

Tijdens het bezoek werd toegelicht dat er een vacature was voor een tweede bouwkundige. Het aantal bouwkundigen binnen het team is sinds de aanwijzing als POM toegenomen. Uit de gesprekken en toegestuurde documenten blijkt dat dit nodig is omdat het aantal rijksmonumenten in eigendom sinds de aanwijzing is

toegenomen en (daardoor) ook het aantal grootschalige en complexe restauraties. Daarbij heeft Het Drentse Landschap de ambitie om vaker projecten in eigen beheer te gaan uitvoeren. In dat kader is ook begrijpelijk dat de organisatie nadenkt over het opnieuw invullen van de rol van projectleider restauraties.

Het Drentse Landschap heeft bewust gekozen voor drie medewerkers onderhoud (timmerlieden) in vaste dienst, omdat dit goed is voor de kostenbeheersing en om niet volledig afhankelijk te zijn van de beschikbaarheid van externe partijen. Ook wordt zo vakmanschap in huis opgebouwd en kan nog beter worden gestuurd op uitvoeringskwaliteit.

Op het gebied van historische interieurs is deskundigheid in mindere mate in huis aanwezig. De medewerker gebouwenbeheer is pas sinds dit jaar in dienst en is verantwoordelijk voor het onderhoud van de historische interieurs en de aansturing van de circa 25 vrijwilligers die zorgen voor de *housekeeping*. Zij heeft hiervoor geen relevante kennis en ervaring en moet nog een tweedaagse cursus gaan doen. Omdat Het Drentse Landschap enkele waardevolle historische interieurs bezit is een extra inspanning om de kennis op dit gebied binnen de organisatie (nog verder) te vergroten aan te bevelen.

Voor wat betreft groene monumenten wordt de coördinatie van het tuinonderhoud vanaf 2025 volledig in eigen beheer uitgevoerd. Naast het onderhoud aan de tuinen van de vakantiewoningen en de tuin van Oldengaerde, worden ook de tuingroepen van Lemferdinge, Overcingel en De Buitenplaats begeleid. Hiervoor is een tuinbaas aangetrokken, die een basisopleiding tot hovenier, maar geen specifieke cursus of opleiding tot erfgoedhovenier heeft gedaan. De tuinbaas stuurt ook de tuingroepen aan die uit vrijwilligers bestaan. Binnen de organisatie zou de kennis van groen erfgoed versterkt en beter geborgd kunnen worden door de tuinbaas en een medewerker binnen het team erfgoed en exploitatie en het team natuur en landschappen een cursus of opleiding groen erfgoedbeheer te laten volgen.

Het team natuur en landschappen is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van archeologische rijksmonumenten. Binnen deze afdeling is een GIS-medewerker werkzaam, die archeoloog is. Zij wordt voor een beperkt aantal uren betrokken bij het beheer van hunebedden. Voor specialistische werkzaamheden, zoals een inventarisatie en beschrijving van de diverse archeologische objecten die Het Drentse landschap beheert, wordt externe deskundigheid ingeschakeld.

In de wetenschappelijke commissie van Het Drentse Landschap zitten alleen deskundigen op het gebied van natuur en landschap. In de raad van toezicht zit een toezichthouder met een achtergrond in sociale geografie en planologie, economische geografie en vastgoedkunde, en die manager is bij een woningstichting. Tijdens de gesprekken werd toegelicht dat dit lid kennis en ervaring heeft met monumenten. De Inspectie vindt het belangrijk dat iemand met specifieke erfgoeddeskundigheid in de raad van toezicht zit, zeker binnen organisaties waarin natuur, landschap en ecologie als vanzelf veel aandacht naar zich toe trekken. Daarom beveelt de Inspectie aan om erfgoedkennis structureel in de raad van toezicht te beleggen en daarvoor een nog specifiek(er) erfgoedprofiel op te stellen.

Specialistische kennis wordt door Het Drentse Landschap ingehuurd. Voorafgaand aan het bezoek is een lijst met relaties van het team erfgoed en exploitatie gestuurd met daarop onder meer bouwbedrijven, leveranciers, adviseurs en architecten waarmee vaker wordt samengewerkt. Bij opdrachtverstrekking wendt de organisatie zich bij voorkeur tot Drentse, of in ieder geval noordelijke bedrijven. Daarbij is een voorwaarde dat zij aan de kwaliteitscriteria beantwoorden. De organisatie maakt in

| | | | |

principe zo veel mogelijk gebruik van de diensten van partijen die zijn gecertificeerd via de stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM) of het register Kennis & Kunde van de Vereniging Restauratie Noord.

Het beleggen van taken en verantwoordelijkheden

Taken en verantwoordelijkheden op het gebied van de instandhouding van monumenten zijn binnen Het Drentse Landschap duidelijk belegd. Team erfgoed en exploitatie is verantwoordelijk voor de instandhouding van gebouwde en groene monumenten, terwijl team natuur en landschap zorg draagt voor de instandhouding van archeologische monumenten. De samenwerking tussen de beide teams is verbeterd door team erfgoed en exploitatie de beheersplannen van de beschermde buitenplaatsen te laten opstellen. Deze zijn leidend bij het onderhoud en heeft de borging van cultuurhistorische waarden verbeterd.

Uit het overzicht van medewerkers van het team erfgoed en exploitatie blijkt hoe de taken zijn verdeeld en wie waarvoor verantwoordelijk is. De medewerkers van de afdeling zijn verantwoordelijk voor het aansturen van externe deskundigen. Zij bereiden werkzaamheden voor, begeleiden externe deskundigen en controleren het proces. De wijze waarop dit gebeurt is niet vastgelegd.

Foto: De behangkamer in Landgoed Overcingel in Assen.

4 Structurele borging van deskundigheid

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op hoe de structurele borging van deskundigheid is vormgegeven. Waar het vorige hoofdstuk vooral inging op de feitelijke situatie op dit moment, besteedt dit hoofdstuk aandacht aan in hoeverre dit geborgd is voor de toekomst. Het op peil houden van deskundigheid vraagt immers aandacht, zodat de kwaliteit van werkzaamheden aan rijksmonumenten geborgd blijft en dit een structureel en consistent karakter blijft houden.

Er is gekeken in hoeverre de organisatie zich inzet deskundigheid te onderhouden en ontwikkelen, door bijvoorbeeld (bij)scholing. Om de kwaliteit van werkzaamheden hoog te houden is kennis van ontwikkelingen in het veld immers onontbeerlijk. Het is ook van belang dat een organisatie aandacht heeft voor het archiveren van deze informatie. Het behouden van deskundigheid is ook een aandachtspunt: hoe ondervangt een organisatie uitval of wisseling in personeel en hoe trekt een organisatie nieuwe deskundigheid aan? Verder is gekeken naar vastlegging. Vastlegging heeft een tweeledig doel: het bevordert eenduidigheid bij de uitvoering van werkzaamheden aan rijksmonumenten en het legt werkwijzen vast zodat deze beschikbaar zijn voor nieuwe medewerkers én maakt evaluatie en verbetering mogelijk.

Ten eerste wordt het toetsingscriterium benoemd en vervolgens worden de conclusies opgesomd, gevolgd door de aanbevelingen en een toelichting op de bevindingen.

Criterium

De organisatie borgt dat de benodigde deskundigheid voor het onderhoud aan monumenten structureel aanwezig is.

4.1 Conclusies

- Het Drentse Landschap heeft aandacht voor het onderhouden en ontwikkelen van deskundigheid, maar de organisatie beschikt niet over een opleidingsplan op basis van een analyse van ontbrekende kennis en/of doelen die de organisatie op het gebied van deskundigheid wil bereiken.
- De organisatie hecht belang aan het vastleggen en archiveren van informatie over rijksmonumenten, bijvoorbeeld door het laten uitvoeren van cultuurhistorische en tuinhistorische onderzoeken. Nog niet van alle rijksmonumenten is een dergelijk onderzoek beschikbaar.
- Het overdragen en behouden van deskundigheid heeft de aandacht. Bij recente wisselingen is gezorgd voor een goede overdracht. Ook is er aandacht voor *onboarding* en inwerken.
- Veel werkwijzen zijn vastgelegd in beleidsdocumenten zodat deze beschikbaar zijn voor (nieuwe) medewerkers. Een werkwijze met betrekking tot de instandhouding van gebouwde monumenten ontbreekt echter, evenals vastlegging van de manier waarop Het Drentse Landschap de in de beroepsgroep geldende normen voor werkzaamheden aan rijksmonumenten (URL's) toepast.

4.2 Aanbevelingen

- Maak voor het team erfgoed en exploitatie een opleidingsplan op basis van een analyse van ontbrekende kennis en/of doelen die de organisatie op het gebied van deskundigheid wil bereiken. Op deze manier kan beter op kennis worden gestuurd.
- Leg met het oog op een betere borging voor de toekomst ook de werkwijze met betrekking tot de instandhouding van gebouwde monumenten vast, en ga daarbij expliciet in op welke manier Het Drentse Landschap de in de beroepsgroep geldende normen voor werkzaamheden aan rijksmonumenten (URL's) toepast.

4.3 Toelichting op de bevindingen

Het onderhouden en ontwikkelen van deskundigheid

Het Drentse Landschap heeft aandacht voor het op peil houden van kennis. Medewerkers krijgen de kans om cursussen en opleidingen te volgen. Hierover worden afspraken gemaakt tijdens personeelsgesprekken. Ook wordt op andere manieren kennis bevorderd. Uit de gesprekken bleek dat de junior medewerker bouwkunde een meer ervaren bouwkundige als mentor heeft en tijdelijk voor drie dagen gedetacheerd is bij Stichting de Nieuwe Rentmeester om kennis en ervaring op te doen. Ze kan op termijn wellicht doorgroeien naar een senior functie. Een ander voorbeeld van kennisbevordering zijn interne themabijeenkomsten die voor medewerkers worden georganiseerd, zoals over de invloed van klimaat op grafheuvels.

De Inspectie constateert dat er geen vastgelegd beeld is over welke kennis van de instandhouding van monumenten de organisatie in de toekomst nodig heeft of moet ontwikkelen. Hier zou meer op gestuurd kunnen worden. De doelen met betrekking tot cursussen en opleidingen zouden in een opleidingsplan voor de afdeling kunnen worden vastgelegd. Hierbij kan dan bijvoorbeeld ook aandacht worden besteed aan het verder versterken van kennis van groen erfgoed en historische interieurs.

Het Drentse Landschap heeft een breed netwerk en werkt samen met verschillende andere organisaties. Zo wordt er bijvoorbeeld samengewerkt en kennis uitgewisseld met erfgoedorganisaties als BOEi, de Nederlandse Monumentenorganisatie (NMO) en de Federatie Instandhouding Monumenten (FIM). Het Drentse Landschap weet externe deskundigheid aan zich te binden. Er is een overzicht van bedrijven en vaste adviseurs waarmee vaker wordt samengewerkt, de zogenaamde flexibele of "warme schil". Een voorbeeld is de restauratie van Huis Overcingel die is uitgevoerd door de (ERM-erkende) aannemer die ook de restauratie van Havezate Oldengaerde heeft gedaan.

Het Drentse Landschap heeft aandacht voor het archiveren van informatie over de instandhouding van monumenten. Binnen de organisatie zijn afspraken vastgelegd over hoe zaken in Teams of op een andere plaats moeten worden opgeslagen. Planmatig onderhoud wordt gedocumenteerd in een (pand)dossier en er is een

aparte map voor projecten. Er wordt ook voor gezorgd dat externe partijen relevante informatie overdragen om deze ook digitaal op te slaan.

In het meerjarenbeleidsplan van Het Drentse Landschap wordt ingegaan op het verrichten van cultuurhistorisch onderzoek bij de uitvoering van werkzaamheden aan rijksmonumenten. Bij restauraties en grote projecten wordt er cultuurhistorisch en bouwhistorisch onderzoek gedaan. Van het bezochte project Overcingel waren verschillende onderzoeken beschikbaar, zoals een bouwhistorische verkenning, een kleurenverkenning en een tuinhistorisch onderzoek. Omdat nog niet van alle monumenten cultuurhistorisch onderzoek beschikbaar is en kennis van cultuurhistorische waarden ook van belang is bij (groot) onderhoud, zou het goed zijn om te kijken of dit kennistekort sneller kan worden weggewerkt. Positief is dat uitgevoerde projecten door team erfgoed en exploitatie worden geëvalueerd. Dit draagt bij aan het onderhouden en ontwikkelen van deskundigheid.

Het aantrekken en behoud van deskundigheid

Het behouden van deskundigheid heeft de aandacht. In het Jaarverslag 2025 wordt bijvoorbeeld ingegaan op personeelsverloop en leeftijdsopbouw binnen de organisatie. Ook is er aandacht voor krapte op de arbeidsmarkt, het aantrekken van nieuw talent en *onboarding*. Zoals eerder vermeld, wordt de junior medewerker bouwkunde opgeleid met het idee om eventueel door te kunnen groeien naar een senior functie. Ook is een paar jaar geleden een leerling timmerman in vaste dienst gekomen die met twee zeer ervaren collega's samenwerkt. Dit zijn voorbeelden van aandacht voor de leeftijdsopbouw binnen het team, geleidelijke kennisoverdracht en borging van deskundigheid.

Na het vertrek van het vorige afdelingshoofd heeft de projectleider hem opgevolgd, waardoor de functie van projectleider momenteel niet is ingevuld. Omdat dit tijdelijk is, kan dit worden opgevangen en is er geen sprake van een kwetsbare situatie. Het werken met overdrachtsdocumenten en takenlijsten (een overzicht van alles dat speelt in het team) en het feit dat veel werkwijzen zijn vastgelegd zorgen ook voor goede borging van kennis binnen de organisatie. Voor groen erfgoed is kennis ook geborgd via de beheersplannen.

Veel werkwijzen over de instandhouding van rijksmonumenten zijn vastgelegd, wat bijdraagt aan een goede kennisborging. Zo is er onder meer een beleidsdocument voor het beheer en onderhoud van historische interieurs (2025), een concept beleidsnotitie over archeologische monumenten (2025) en een beleidsplan groen erfgoed (2022).

De kennisborging kan nog beter door ook de werkwijze met betrekking tot de instandhouding van *gebouwde* monumenten vast te leggen. Daarin kan dan ook worden opgenomen op welke manier Het Drentse Landschap de in de beroepsgroep geldende normen voor werkzaamheden aan rijksmonumenten (URL's) toepast. Dit laatste is een vereiste van de Subsidieregeling instandhouding monumenten (Sim).

De inzet van deskundigheid bij de uitvoering van werkzaamheden

Het Drentse Landschap heeft de inzet van deskundigheid vastgelegd in verschillende documenten, die periodiek geëvalueerd worden en waar nodig bijgesteld. Bij opdrachtverstrekking wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van Drentse of

noordelijke bedrijven, die het kwaliteitsniveau kunnen leveren dat Het Drentse Landschap nastreeft en waarmee al vaker is samengewerkt. In principe wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van bedrijven en adviseurs die zijn gecertificeerd via de stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM) of het register Kennis & Kunde van de Vereniging Restauratie Noord.

De Inspectie vindt het positief dat Het Drentse Landschap voor de uitvoering van de werkzaamheden in eigen beheer een aanvraag heeft ingediend voor het register Kennis en Kunde. De audit hiervoor vond plaats op 22 april. Dit duidt op een open houding en aandacht voor kwaliteit. Dit geldt ook voor het regelmatige overleg dat plaats vindt met andere organisaties zoals de RCE, de Monumentenwacht, Landschappen en andere POM's.

5 Bronnen

Geraadpleegde documenten

- Advies Raad voor Cultuur en aanwijzingsbesluit POM d.d. 2016
- Meerjarenbeleidsplan 2026-2030
- Jaarverslag 2025
- Website Het Drentse Landschap
- Beleid Schilderkleuren boerderijen (2021)
- Plan van aanpak verduurzaming gebouwen (2022)
- Beleidsplan groen erfgoed (2022)
- Beleid gebruik monumentale tuinen HDL (2022)
- Beleid zonnepanelen op of bij gebouwen (2024)
- Beleid beheer en onderhoud historische interieurs (2025)
- Concept beleidsnotitie archeologie (2025)
- Overzicht medewerkers team erfgoed en exploitatie
- Vacaturetekst teamhoofd erfgoed en exploitatie
- Lijst met relaties team erfgoed en exploitatie
- Diverse documenten m.b.t. Overcingel (waaronder rapporten Monumentenwacht, bouwhistorische verkenning, tuinhistorisch onderzoek, kleurverkenning, ontwerpboekje, projectplan, eindverslag met financiële verantwoording en evaluatieverslag)
- Overzicht met lopende Sim-aanvragen gebouwde, groene en archeologische rijksmonumenten
- RCE-adviezen m.b.t. Overcingel
- Monitor Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed professionele organisaties voor monumentenbehoud 2025-2026

Gesprekken

Stichting Het Drentse Landschap

- Directeur-bestuurder
- Teamhoofd erfgoed en exploitatie
- Medewerker bouwkunde
- Tuinbaas

Extern

- Projectleider van erkend restauratie bouwbedrijf
- Accounthouder Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Bezochte locaties

- Landgoed Overcingel (restauratie Huis, groot onderhoud/restauratie Koetshuis)

Foto: Tuinaanleg met grand canal Landgoed Overcingel

| | | | |

| | | | |

Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed |
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 16478 | 2500 BL Den Haag
info@inspectie-oe.nl | <https://www.inspectie-oe.nl>

Juli 2026